

При цьому слід мати на увазі, що специфіка військових кримінальних правопорушень почасти вимагає розширення предмета доказування, у зв'язку з чим необхідно встановлювати і досліджувати питання, які виходять з цієї специфіки. Так, наприклад, виходячи з того, що КПК України не зобов'язує слідчого встановлювати причини та умови вчинення кримінального правопорушення (як це передбачалося КПК України 1960 року), є всі підстави вважати, що саме по військових кримінальних правопорушеннях важливо встановлювати ці обставини, а також вживати заходів щодо їх усунення. Безумовно, така діяльність слідчого може суттєво покращити криміногенну ситуацію у військових підрозділах.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Давиденко В. Подолання протидії розслідуванню насильницьких злочинів серед військовослужбовців. *Публічне право*. 2018. № 2. С. 110-123.
3. Карпенко М.І. Розслідування військових злочинів – одна з форм боротьби за зміцнення військової дисципліни і правопорядку у військових формуваннях України. *Юридична наука*. Київ, 2013. С. 77-83.
4. Бурлака П. Методика розслідування кримінальних проваджень щодо викрадення військового майна, вчиненого військовими службовими особами шляхом зловживання службовим становищем (ч. 2 ст. 410 КК України). *Вісник прокуратури*. 2019. № 4. С. 66-75. URL: https://vpzhr.gp.gov.ua/ua/guidance_vpzhr.html?_m=publications&_t=rec&id=2536
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: *чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 3 серп. 2020 року*. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2020. 452 с.

Федченко Володимир Михайлович,
професор кафедри кримінального процесу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПЕРЕКЛАД У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В РАМКАХ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Сьогодні, Україна має широку договірну базу, завдяки якій компетентні правоохоронні органи мають можливість на підставі чинних міжнародних угод ефективно співпрацювати з відповідними установами та компетентними органами багатьох країн світу з питань надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні.

Правову основу міжнародної співпраці в зазначеній сфері складають Конституція України, загальновизнані засади і норми міжнародного права та міжнародні договори України з питань надання правової допомоги, а також, Кримінальний кодекс, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про прокуратуру», та інші нормативно-правові акти, що встановлюють загальні та спеціальні правила, з питань надання такої допомоги, у тому числі і Закон України «Про міжнародні договори України» положеннями якого передбачено, що якщо міжнародним договором України, який набрав чинності, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору (ст.19 Закону) [1].

До речі, на сьогодні серед усіх міжнародних договорів України у сфері взаємної правової допомоги у кримінальних провадженнях найчастіше використовуються: 1) Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року; 2) Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 року; 3) Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 року 4) Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993 року (Мінська конвенція) [2; 3; 4; 5].

Враховуючи вище зазначене, законодавець в положеннях чинного КПК України з питань міжнародної правової допомоги прописав, що порядок

направлення запиту до іншої держави, та порядок розгляду запиту від іншої держави про таку допомогу, як і порядок виконання такого запиту визначаються КПК і чинними міжнародними договорами України.

А з цього випливає, що при направленні запиту, як дореч і при виконанні запиту про надання МПД у кримінальному провадженні, треба керуватися не лише положеннями КПК, але, й положеннями відповідних міжнародних правових угод, та договорів ратифікованих Україною.

Вказана вимога знайшла своє відображення і в ст. 543 КПК де також, зазначено, що міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні здійснюється з урахуванням положень чинного КПК України та чинних міжнародних договорів ратифікованих Україною. (ст. 543)

Ну, а що далі?

А далі, законодавець начебто чітко регламентує всі питання щодо:

- порядку направлення запиту (доручення, клопотання, або звернення) до іншої держави, якщо під час здійснення кримінального провадження виникла необхідність звернутися за такою допомогою до компетентного органу іншої держави;
- порядку розгляду уповноваженим (центральним) органом України та іншими уповноваженими органами запиту іншої держави або міжнародної судової установи про таку допомогу;
- і щодо порядку виконання такого запиту.

Водночас, якщо уважно проаналізувати вказані положення, то можна побачити, що не всі питання

- щодо звернення про надання міжнародної допомоги у кримінальному провадженні, так і щодо виконання запиту компетентного органу іншої держави про надання такої допомоги. - чітко прописані в кримінальному процесуальному законодавстві.

І першою такою прогалиною – є проблема, яка стосується виконання вимог ч. 3 ст. 548 КПК України, де вказано: що. Запит і долучені до нього документи супроводжуються засвідченим у встановленому порядку перекладом мовою,

визначеною відповідним міжнародним договором України, а за відсутності такого договору - офіційною мовою запитуваної сторони або іншою прийнятною для цієї сторони мовою.

А, далі (це в законі вже не зазначено) але, всі проблеми, які виникають з питань перекладу матеріалів кримінального провадження, і які обов'язково повинні додаватися до такого запиту, слідчі, які ініціюють таке звернення, а в окремих випадках, коли й виконують такий запит, повинні вирішувати своїми силами питання перекладу, виходячи з можливостей, які у них є, особистих стосунків, і таке інше.

Чому, я сказав, що іноді доводиться здійснювати переклад документів, які необхідно передати компетентному органу іноземної держави за результатами виконання їх запиту. А тому, що така вимога міститься в ч. 2 ст. 560 КПК України зі змісту якої випливає, що документи отримані внаслідок виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги засвідчуються гербовою печаткою компетентного органу, який проводив процесуальні дії, та передаються уповноваженому (центральному) органу України для передання запитуючій стороні без перекладу. А далі вказано, якщо інше не передбачено міжнародним договором.

Так от, проблема як раз в тому, що якщо проаналізувати ці договори (двосторонні, багатосторонні) і таке інше, то можна бачити, що більшість з них передбачають необхідність перекладу відповідних матеріалів, як на мову держави, що звертається за правовою допомогою, так і на мову держави, яка отримує таку допомогу, або на одну з офіційних мов Ради Європи (Англійська, Французька), чи на мову, на яку запитуюча сторона вкаже.

До того ж, в переважній більшості вимагається здійснювати автентичний переклад, як запиту, так і документів, що є додатками до нього. Тобто, переклад повинен відповідати оригіналу тексту правового документа, який перекладено. І така автентичність повинна бути відповідним чином засвідчена перекладачем. А, що це значить?

А це значить, що побутовий переклад – не підходить, оскільки така особа повинна офіційно займатися в якійсь установі, чи організації перекладацькою діяльністю (його службовий обов'язок).

На сьогодні, згідно Постанови КМУ № 710 від 1 липня 1996 року зі змінами внесеними ПКМУ № 711 від 14 серпня 2019 р. «Про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду...довга.» тут мова йде і про перекладачів, так от «Розмір винагороди перекладача, якщо виконана робота не є його службовим обов'язком з надання послуг з письмового перекладу у 1860 друкованих знаків разом із пробілами – становить (оплачується) у розмірі 10 відсотків від прожиткового мінімуму для працездатних осіб (п. 6-1 Постанови) [6].

А що таке, 1860 друкованих знаків разом із пробілами?

Це приблизно одна сторінка тексту на аркуші паперу формату А-4.

А тепер, якщо звернутися до ст. 552 КПК України, яка визначає зміст та форму запиту про міжнародну правову допомогу, то ми побачимо, що такий запит повинен містити дуже багато реквізитів. Окрім назви органу, який звертається за допомогою, посилань на договори, найменувань провадження, опису кримінального правопорушення, його кваліфікації, відомостей про підозру з викладенням статей КК України. Ще й вимагається повні та вичерпні відомості про особу(осіб), їх процесуальний статус, та чим обумовлено зв'язок цих осіб з предметом кримінального провадження. Іншими словами, треба ще й додати відповідні докази чи інші матеріали, які обґрунтовують необхідність направлення такого запиту. Ну, і звичайно ж, чіткий перелік запитуваних процесуальних дій та обґрунтування їхнього зв'язку із предметом кримінального провадження!

А якщо запит стосується проведення допиту експерта, підозрюваного, потерпілого, свідка, то треба, ще додати належним чином засвідчений витяг відповідних статей КПК з метою роз'яснення таким особам їх процесуальних прав і обов'язків, та перелік питань, для з'ясування, або перелік відомостей, які необхідно отримати від такої особи.

А до запиту про проведення обшуку, огляду місця події, вилучення, арешту чи конфіскації майна або інших процесуальних дій, - дозвіл на проведення яких надається судом, додати треба, ще й інформацію про докази, які обґрунтовують потребу у відповідних заходах.

Так от уявіть собі такий запит про міжнародну правову допомогу, і додатки до нього!

Я в же не кажу, про такий різновид правової допомоги, як перейняття кримінального провадження, коли перекладати доводиться дуже великий зміст показань, висновків експертів, документів тощо.

І такий письмовий переклад, більшість якого повинна мати автентичний зміст буде виходити далеко за обсяг одного аркушу паперу формату А-4.

Звичайно, що і оплата послуг такого перекладача (якого ще треба знайти) буде коштувати не одну, а значно більше тисяч гривень! Які треба десь знайти, та оплатити, оскільки великого бажання чекати такої компенсацій по результатам розгляду цієї справи в суді з прийняттям по ній кінцевого рішення, у вітчизняних перекладачів, та установ, які спеціалізуються з питань перекладу - не має.

Вказане, призводить до суттєвої перепони щодо ефективності, та оперативності здійснення міжнародної допомоги у кримінальних провадженнях. Породжує значну кількість скарг з боку учасників кримінального провадження щодо неефективності здійснення розслідування. А тому, вимагає більш чіткого правового регулювання з прийняттям відповідних нормативних правових актів, які б дозволили зняти вищезазначені перепони.

Бібліографічні посилання:

1. Про міжнародні договори України. Закон України від 29 червня 2004 року № 1906-IV URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення 20.02.2021)
2. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20 квітня 1959 року URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036#Text (дата звернення 20.02.2021)
3. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13 грудня 1957 року URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033#Text (дата звернення 20.02.2021)

4. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах (ETS N 73) URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008#Text (дата звернення 20.02.2021)
5. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993 року. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text (дата звернення 20.02.2021)
6. Про затвердження Інструкції про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів Постанова КМУ від 1 липня 1996 р. N 710 Київ URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-96-%D0%BF#Text> (дата звернення 20.02.2021).

***Чабаненко Юлія,**
курсант 2-го курсу
факультету підготовки фахівців
для підрозділу кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Бублик Надія Сергіївна**
Старший викладач кафедри кримінального процесу
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У ДОКАЗУВАННІ

Швидке зростання кількості вчинених протиправних дій за умовою розбудови країни в умовах демократизації та соціалізації постійно дає про себе знати. В більшості випадків, не по всіх кримінальних правопорушеннях можна встановити обставини, які мають значення для справи та притягнути особу до відповідальності, адже це напряму залежить від доказової бази. Тому, сама процедура вдалого розкриття злочинів та прийняття законних, а також справедливих судових рішень, можлива лише у випадку якісного збору доказів, які були отримані під час досудового розслідування, одним із таких способів, за